

Tartu Ülikool
Humanitaarteaduste ja kunstide valdkond
Eesti ja üldkeeleteaduse instituut
Eesti keele võõrkeelena osakond

**Eesti ja vene vanasõnade mõistmine II kooliastme varase
keelekümluse õpilastel**

Bakalaureusetöö

Jekaterina Petuhhova
Juhendaja Ingrid Rummo

Tartu 2017

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. TEOREETILINE TAUST	5
1.1. Sihtkeele kultuuritausta õppimine võõrkeele tunnis	5
1.2. Vanasõnad	6
1.3. LAK-õpe.....	6
1.3.1. Keelekümblus	7
1.3.2. Varane keelekümblus	7
2. VANASÕNADE MÕISTMINE 6. KLASSI ÕPILASTE SEAS	9
2.1. Uurimuse olemus.....	9
2.2. Rühmade kirjeldus.....	11
2.2.1. Eesti ja vene tavaklassid.....	11
2.2.2. Keelekümbluse klassid	11
2.2.3. Vene tavaklass eesti küsimustikuga	12
2.3. Tulemused	12
2.4. Uurimuse kitsaskohad	26
KOKKUVÕTE	27
LÜHENDID	28
KASUTATUD KIRJANDUS	29
Понимание эстонских и русских пословиц среди учеников раннего языкового погружения II школьного звена. Резюме	31
LISAD	33
Lisa 1. Küsimustik eesti vanasõnadega	33
Lisa 2. Küsimustik vene vanasõnadega.....	35

SISSEJUHATUS

Järjest multikultuursemaks ja mitmekeelsemaks muutuv maailm sunnib inimesi õppima keeli juba lapsepõlvest alates. Nii ütleb 2010. aasta põhikooli ja gümnaasiumiseaduse §21, et iga Eestis õppiv laps on kohustatud õppima koolis eesti keelt, isegi kui koolis toimub õpe mõnes teises keeles (PGS 2010). Kuna enamik mitte-eestikeelseid koole on Eestis venekeelsed, siis võttiski käesoleva bakalaureusetöö autor just eesti- ja venekeelsed lapsed selle töö raames vaatluse alla. Üks võõrkeele õppimist hõlbustav meetod on *keelekümblus*, mida kasutatakse ka Eestis juba aastaid.

Keel on mitmekesine süsteem, mida on vahel väga raske mõista. Piltlike ja ülekantud tähendusega väljendite rohkus nõuab keelekasutajalt rohkemat kui grammatika tundmist ja sõnade pähe õppimist. Käesolevas töös vaadeldakse fraseologismide, täpsemalt vanasõnade, mõistmist koolilaste seas. „Fraseologism on tähenduslikult kokkusulanud püsiv sõnaühend, eriti idioom¹, püsivõrdlus vms“ (EKSS 2009 I kd.: 390). Fraseologismide erijuhtumiks on vanasõnad, mis on samuti piltlikud väljendid ning kannavad endas ka mingisugust sisuliselt lõpetatud mõttetetera (EKSS 2009 VI kd.: 200). Selleks, et inimene saaks mõista piltlikke väljendeid, peab tal olema hea keeletaju. Keeletaju kujunemise poole püüdlevad kõik keeleõppijad, kes soovivad edaspidi sihtkeeles takistusteta rääkida, lugeda, kuulata ja kirjutada.

Käesolev bakalaureusetöö on jagatud kaheks suuremaks peatükiks. Esimeses peatükis antakse ülevaade kultuuri õppimisest ning vanasõnade ja LAK-õppe olemusest. Esimese peatüki üks olulisemaid allikaid on Peeter Mehisto jt kogumik „Lõimitud aine- ja keeleõpe“ (2010). Teises peatükis vaadeldakse eesti ja vene vanasõnade tundmist Eesti noorukite seas. Vaatluse alla on võetud 1 eesti, 2 vene (1 emakeelse küsimustikuga ja 1 eesti küsimustikuga) ja 2 keelekümbelse 6. klassi. Just keelekümbelklassid on selles töös uurimisgrupid ning eesti ja vene klassid on kontrollgrupid, kellega on võimalik keelekümbelklasside tulemusi võrrelda.

¹ „Idioom– siin: püsiühend, mille kogutähendus ei tulene ühendit moodustavate sõnade tähendussummast; sõna-sõnalt teise keelde mittetõlgitav püsiühend v. keeleline omapärasus“ (EKSS 2009 I kd.: 570).

Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada, mil määral mõistavad LAK-õppe programmi järgi õppivad õpilased eesti ja vene vanasõnu.

Käesoleva töö keskmes on järgmised küsimused:

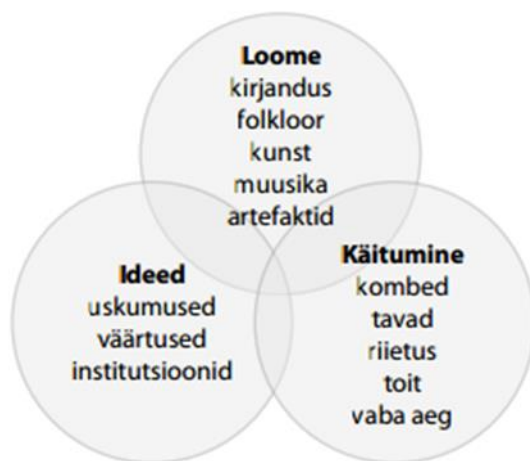
- Mil määral mõistavad keelekümblusklassi õpilased nii eesti kui ka vene vanasõnu?
- Mil määral mõistavad eesti ja vene klassi õpilased emakeelseid ja vene klass ka eestikeelseid vanasõnu?

Keelekümbluse klassi õpilased õpivad kakskeelses keskkonnas, nende kokkupuude eesti keelega on märkimisväärselt suurem kui vene tavaklassi lastel ning palju väiksem kui eesti tavaklassi lastel. Keelekümbluse laste emakeel on enamasti vene keel ning pooled ained toimuvad vene keeles. Selle põhjal on püstitatud hüpotees, et keelekümbluse õpilaste tulemus küsimustikutele vastamisel (vt Lisa 1 ja Lisa 2) on madalam kui emakeelsetel kontrollgruppidel (eesti ja vene tavaklassid) ning kõrgem kui vene klassi eesti küsimustiku (Lisa 1) tulemus.

1. TEOREETILINE TAUST

1.1. Sihtkeele kultuuritausta õppimine võõrkeele tunnis

Keel on iseenesest kultuurinähtus, seega pole võimalik õpetada keelt kultuurist lahutatult. Pigem peaks võõrkeele ja kultuuri õppimine ja õpetamine olema omavahel tihedalt seotud. (Ruutmets, Saluveer 2010) Põhikooli riikliku õppekava §2 ja §3 järgi on Eesti põhihariduse alusväärtusteks eesti kultuuri traditsioonide omaksvõtt, säilitamine ja arendamine (PRÕK 2011). Joonisel 1 näeme, et *kultuuri* mõiste hõlmab endas nii käitumist, ideid kui ka loomet (Tomalin, Stemplesk 1993, viidatud Ruutmets, Saluveer 2010 järgi). Seega peaks eesti keele õpetaja oskama lõimida keeleõpet kultuuri tutvustamisega.

Joonis 1. **Kultuuri osad** (Ruutmets, Saluveer 2010)

Vene lingvist ja võõrkeele õpetamise metoodika spetsialist Efim Passov on seisukohal, et võõrkeele õppimine ainult keele (s.t. grammatika, sõnavara ja foneetika) seisukohalt on vale lähenemine. Tema arvates on keel vaid instrument, mille abil saab inimene tutvuda kultuuriga ja selle läbi täiendada oma teadmisi ja maailmavaadet. Samuti on Passov arvamusel, et võõrkeelne kultuur ongi osa suurest inimkonna kultuurist, millega tuleb tutvuda enda kulturooloogiliste, psühholoogiliste, pedagoogiliste ja sotsiaalsete aspektide arendamiseks. (Passov 2000)

Eesti keele seletava sõnaraamatu kohaselt on „rahvaluule– rahva pärimuslik poeetiline sõnalooming, laiemalt ka kogu rahvapärimuslik vaimne kultuur“ (EKSS 2009 IV kd.:

694). Seega rahva kultuuri mõistmiseks ja tundmiseks on rahvaluulega tutvumine ülioluline.

Eesti põhikooli lõpetaja peaks oskama teksti lugemisel märgata kujundlikke väljendeid ning mõistma kasutatud keelevahendeid (PRÕK lisa1). Selleks aga tuleb põhikoolis õppimise vältel õppida selliseid keelevahendeid märkama ning nendega töötama ja neid analüüsima.

1.2. Vanasõnad

Võõrkeelt õppides on väga raske mitte puutuda kokku kultuuriga, sest iga keel on alati seotud mingi maa ja rahvaga. Igal rahval on oma vaimuilm, oma viis maailma tunnetada ja sellega tasub igal juhul tutvuda keeleõppe jooksul. Nii tekib ka parem arusaamine keelest. Rahvaluule on üks lahutamatu osa igast kultuurist. Rahvaluule vorme on erinevaid: keerdküsimused, kõnekäänud, grafiti, vanasõnad jms (Folklore). Just viimast rahvaluule vormi vaadeldakse käesolevas töös lähemalt.

Eesti keele seletav sõnaraamat seletab vanasõna tähendust nii: „vanasõna– FOLKL kokkusurutult sõnastatud ja sisuliselt lõpetatud mõttetera, rahvaluule lühivorme“ (EKSS 2009 VI kd.: 200). Kuid eesti folkloristi Arvo Krikmanni arvates pole vanasõna mõiste defineerimine nii lihtne, kui alguses paistab. Krikmanni sõnul on kõik vanasõna definitsioonid lühikesed ja mittekonkreetsed ning nende põhjal on väga raske tõmmata piir vanasõna ja mitte-vanasõna vahele. (Krikmann 2017)

Vanasõnaraamatus, mille autoriteks on Hussar, Krikmann ja Sarv aga seletatakse vanasõna mõistet nii: „Vanasõna all mõistetakse rahvasuus käibivat üldistavat lauset, mille tunnusteks on lühidus, poeetilisus ja didaktilisus“. Samas mainivad raamatu autorid, et neid tunnuseid tuleb mõista suhtelistena nende laia tähenduse tõttu. (Hussar jt 1984: 5)

1.3. LAK-õpe

LAK-õpe ehk *lõimitud aine- ja keeleõpe* tähendab erinevate ainete omandamist võõrkeeles, mille tulemuseks on saavutatud teadmised nii erinevates ainetes (nt matemaatika, loodusõpetus, kunst jne) kui ka keeleõppes. Mõiste *lõimitud aine- ja*

keeleeõpe võeti Eestis kasutusele 2007. aastal. Varem kasutati selle asemel mõisteid *kakskeelne õpe* ja *kümblusõpe* või kasutati ingliskeelset lühendit *CLIL (content and language integrated learning)*. Viimast kasutatakse Euroopas juba 1994. aastast alates. (Mehisto jt 2010)

LAK-õpe on katusmõiste paljude keeleõppe võimaluste jaoks. Sinna alla kuuluvad nii lühiajaline kokkupuude sihtkeelega kui ka pikaajaline keeleõpe eri vormides (nt keelelaagrid, õpilas- ja perevahetused, kõik keelekümbluse variandid jne). (Mehisto jt 2010: 15)

1.3.1. Keelekümblus

Keelekümblus on LAK-õppe üks võimalikest lahendustest (Mehisto jt 2010: 15). Eestis hakati keelekümblusprogrammiga tegelema aastal 1998. Esimene kümblusklass avati 2000. aastal. Tänapäevaks on keelekümblusprogrammiga liitunud 36 kooli ja 55 lasteaeda üle Eesti. Sealhulgas 26 koolis on käivitatud varase keelekümbluse programm. (Innove KKP)

Eesti keelekümblusprogrammiga tegeleb alates 1. jaanuarist 2013 SA Innove keelekümbluskeskus. Varem(2.10.2000-31.12.2008) tegeles programmi rakendamise ja arendamisega Integratsiooni Sihtasutuse keelekümbluskeskus ja aastatel 2009 kuni 2012 Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed (MEIS). (Innove KKP)

1.3.2. Varane keelekümblus

Täielik varane keelekümblus algab lasteaias või 1. klassis. Sel juhul toimub õpe alguses sihtkeeles ehk Eestis eesti keeles ning järk-järgult suureneb laste emakeele (antud juhul vene keele) osakaal. (Mehisto jt 2010: 21) Vene keel kui emakeel lisandub ainsa esimeses või teises klassis teisest poolaastast. Esimeses klassis alustatakse vene keele õppimisega enamasti vaid juhul, kui lapsed on alustanud keelekümblusega juba lasteaias. Venekeelsete ainete maht aja jooksul suureneb, kuni moodustab 6. klassis 44% kogumahust. Eestikeelseid aineid on 6. klassis samuti 44% ning 12% õppes toimub kolmandas keeles. (Innove KKP)

Mehisto jt järgi peetakse täieliku varase keelekümbluse eesmärgiks „kümbluskeele funktsionaalset valdamist; emakeeleoskuse samaväärset arengut nende õpilastega võrreldes, kes ei osale keelekümblusprogrammis; aineteadmiste samaväärset saavutamist

nende õpilastega, kes ei osale keelekümblusprogrammis; oma kultuuri ja kümbluskeelega seotud kultuuri(de) väärtustamist“ (Mehisto jt 2010: 22).

2. VANASÕNADE MÕISTMINE 6. KLASSI ÕPILASTE SEAS

2.1. Uurimuse olemus

Käesoleva bakalaureusetöö raames viidi läbi kvalitatiivne uuring Tallinna õpilaste seas. Koolid ja klassid valiti kättesaadavuse järgi. Küsitluste läbiviimiseks võeti ühendust koolide juhatusega ning vajadusel otse õpetajatega, kellel paluti käesolev küsitlus läbi viia: jagada lastele töölehed, mis toimetati kooli prinditud kujul, hiljem tööd kokku korjata ning märkida vastamisele kulutatud umbkaudne aeg. Eesti ja vene tavaklassid said ülesandega hakkama umbes 30 minutiga, teised klassid täitsid küsimustiku umbes terve akadeemilise tunni jooksul.

Kõik informandid on 6. klassi (ehk II kooliastme viimase klassi) õpilased vanuses 11-13 aastat. Kokku osales küsitluses 121 koolinoort. Uurimuses osales üks eesti kooli 6. klass, kaks vene kooli 6. klassi ja kaks varase keelekümbeluse 6. klassi. Iga klass sai eesti (Lisa 1) või vene (Lisa 2) küsimustiku, mille bakalaureusetöö autor oli valinud oma uurimuse eesmärgi silmas pidades.

Üks keelekümbelusklass, üks vene klass ja eesti klass said küsimustikud eesti vanasõnadega (Lisa 1). Teine keelekümbelusklass ja teine vene klass said küsimustikud vene vanasõnadega (Lisa 2). Kuigi sõnastuselt on mõned vanasõnad erinevad (s.t ei ole otsetõlkes), on mõlemas küsimustikus kasutatud tähenduselt samu vanasõnu. Vanasõnad on valitud Agnia Reitsaku raamatust „Valimik vene vanasõnu eesti vastetega“ (1969) ja Inga Manguse ja Merge Simmuli õpikust „Tere jälle! Eesti keele õpik A1–A2“ (2010), sest mõlemas raamatus on eesti ja vene vasted välja toodud.

Kõik töös kasutatud vanasõnad on seotud inimesega: tema tegevustega, iseloomujoontega, välimusega jne. Küsimustikku ei valitud neid teemasid käsitlevaid vanasõnu, mis võivad koolilastele võõrad olla, näiteks talu ja kõik, mis sellega seondub (põlluharimine, loomakasvatus jne), võlad, kirik, naise ja mehe vahelised suhted jms.

Töösse valiti nii vanasõnu, mida on arvatavasti kuulnud iga laps (nt „Tasa sõuad, kaugele jõuad“) kui ka neid vanasõnu, millega pole lapsed võib-olla kordagi elu jooksul kokku puutunud (nt „Lase sant sauna, sant tahab lavale ja viimaks vihta ka“).

Igas küsimustikus on 13 vanasõna, mida õpilased pidid oma sõnadega seletama või tooma näite situatsioonist, kus oleks sobiv seda vanasõna kasutada. Vastuste kontrollimisel märgiti vastused õigeks, valeks ja poolikuks. Õigeks märgiti vastused, milles oli ootuspärase vastuse põhimõte. Ootuspärase vastuste koostamisel lähtuti Vanasõnaraamatust (Hussar jt 1984) ning õpilaste endi vastustest, kui neid oli palju ja mis tundusid töö autorile aktsepteeritavad. Täitmata väljad on loetud valeks vastuseks. Poolikuks vastuseks loeti kõik vastused, milles on võimalik õpilase mõttekäigust aru saada, kuid mõtte väljendamine ei ole väga korrektne, on lõpetamata või liiga üldine. Vene informantide puhul, kes täitsid eesti küsimustikku, loeti poolikuks ka vastused, mis on vaid eestikeelse vanasõna tõlge, mitte selle seletus. Samuti märgiti vastus poolikuks juhul, kui õpilane ei projitseerinud tegevust/omadust inimesele, näiteks:

„Sile pealt, kare seest“- „*Sellega tahetakse öelda, et mõni asi näeb väga hea ning ahvatlev välja, kuid tegelikult pole see asi üldsegi nii hea kui tundub*“ (Informant 1, naine, 12a., emakeel– eesti; eesti klass).

Küsimustiku täitmisel ei seatud õpilastele ajalist piirangut, sest põhiliseks eesmärgiks oli kontrollida vanasõnade mõistmist õpilaste seas. Ajapiirangu kehtestamisel oleks võinud mõned vastused jääda saamata ainult ajapuuduse tõttu. Siiski palus töö autor igal õpetajal ära märkida umbkaudne aeg, mis kulus klassil küsimustiku täitmiseks.

Samal põhjusel ei seatud lastele ka keelelist piirangut ning keelekümblusklassi õpilased, kes said eesti küsimustiku, vastasid sellele vene keeles. Kuigi lapsed õpivad keelekümblusklassis, kus on suures osas suhtluskeeleks eesti keel, ei eeldanud töö autor, et lapsed peavad eesti keelt valdama tasemel, kus nad saavad väljendada kõiki oma mõtteid eesti keeles. Samuti ei võetud arvesse grammatilisi ja muid vigu ning näited on kirja pandud nii, nagu laps need laused kirjutanud on.

2.2. Rühmade kirjeldus

2.2.1. Eesti ja vene tavaklassid²

Emakeelses kontrollgrupis olid eesti ja vene klassid. Eesti informante oli kokku 25 ja vene informante 28. Eesti informandid on Tallinna Saksa Gümnaasiumi õpilased ning vene küsitletavad on Tallinna Linnamäe Vene Lütseumi õpilased.

Eesti grupis oli 13 poissi ja 11 tüdrukut ning 1 vastaja jättis oma soo märkimata. Kodukeeleks märkis enamus õpilasi (23 inimest) eesti keele, 1 tüdruk märkis kodukeeleks vene keele ning üks tüdruk saksa keele.

Vene rühmas oli 12 poissi ja 16 tüdrukut. Suurem osa õpilastest (23 inimest) suhtleb sugulastega vene keeles. Kolm tüdrukut märkisid oma kodukeelteks eesti ja vene keele, üks tüdruk eesti, vene ja ukraina keele ning üks tüdruk vene ja valgevene keele.

Hüpoteesi kohaselt on eeldatud, et emakeelse kontrollgrupi tulemused on kõrgemad, kui teiste rühmade tulemused. Kuna lapsed analüüsivad emakeelset informatsiooni (siin vanasõnu) ning kirjutavad üles oma mõtted samuti oma emakeeles, siis peaks see ülesanne olema neile kergem kui teistele informantidele.

2.2.2. Keelekümbluse klassid

Keelekümbluse uurimisrühmas oli kaks varase keelekümbluse 6. klassi. Kokku oli selles rühmas 44 õpilast. Nendest 23 õpilast täitsid eesti küsimustikku ja 21 õpilast vene küsimustikku. Kõik selle uurimisrühma noored õpivad Tallinna Mustamäe Humanitaargümnaasiumis.

Eesti küsimustikuga klassis oli 10 poissi ja 13 tüdrukut. Üle poole lastest (15 inimest) valis oma kodukeeleks vene keele, 1 poiss märkis, et suhtleb sugulastega ainult eesti keeles, kolm poissi ja kolm tüdrukut vastasid, et suhtlevad sugulastega nii eesti kui vene keeles ning üks tüdruk märkis oma kodukeelteks vene ja ukraina keele.

Vene küsimustiku saanud klassis oli 12 poissi ja 9 tüdrukut. Pea kõik lapsed (19 inimest) märkisid oma kodukeeleks vene keele. Eesti ja vene keeles suhtlevad sugulastega kaks poissi antud rühmast.

² Klassid, milles õpe toimub ainult eesti või vene keeles (v.a võõrkeeletunnid).

2.2.3. Vene tavaklass eesti küsimustikuga

Saamaks keelekümbelusklassi vastuseid analüüsida ja võrrelda, kasutati venekeelset kontrollgruppi, kes täitis eesti küsimustikku. Käesolevalt grupilt ei eeldatud kõikide vanasõnade mõistmist, vaid võeti võrdluseks samas vanusegrupis ja samal õppeastmel õppivad lapsed. Küsitluse läbiviimisel mainisid ka eesti keele õpetajad, et antud materjal (eesti vanasõnad) on vene koolis seitsmenda klassi teema. Siiski otsustati küsitleda 6. klassi lapsi, et tagada rühmade ühtsus.

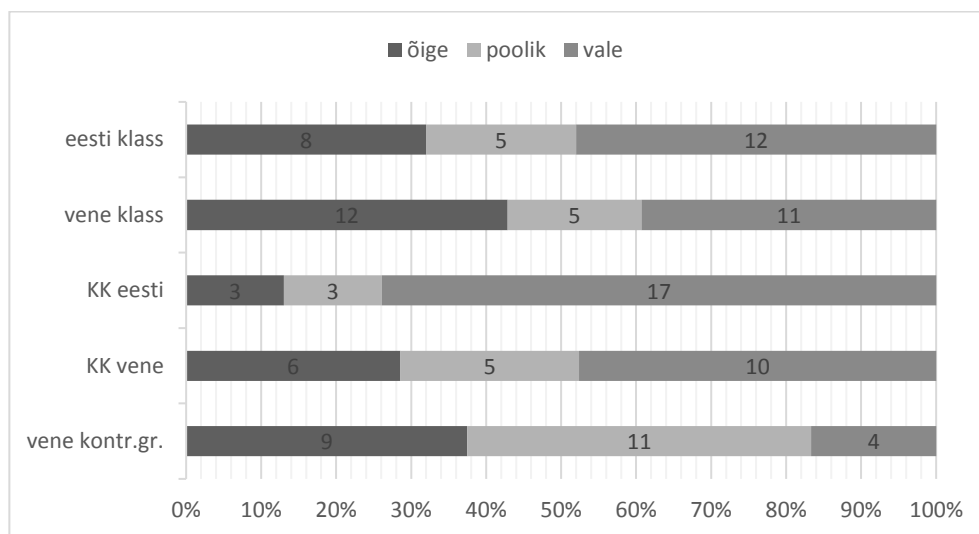
Küsitlus viidi läbi Tallinna 53. Keskkooli 6. klassi õpilaste seas. Klassis oli 24 õpilast, kellest 13 olid poisid ja 10 olid tüdrukud ning üks laps jättis oma soo märkimata. Enda kodukeeleks märgiti enamasti vene keel (22 inimest), kaks last oma kodukeelt ei märkinud. Selles rühmas ei kasuta ükski õpilane eesti keelt kodukeelena.

2.3. Tulemused

Allpool on toodud küsitluse tulemused koondigrammidena koos vastuste analüüsi, tähelepanekute ja näidetega. Iga vanasõna juures on välja toodud umbkaudne ootuspärane vastus. Mõne vanasõna puhul on loetud õigeaks kaks vastusevarianti, kuna paljud lapsed eri klassidest mõistsid samu vanasõnu mitut moodi ning autori arvates on need vastused aktsepteeritavad. Tabelites ruumi kokkuhoiu mõttes on kasutatud lühendeid. „Vene klass“ ja „eesti klass“ tähendavad eesti ja vene tavaklasse ning „KK vene“ tähendab keelekümbelusklassi, kes täitis vene küsimustikku ja „KK eesti“ – keelekümbelusklassi, kes täitis eesti küsimustikku. „Vene kontr.gr.“ tähistab vene kontrollrühma, kes täitis eesti küsimustikku.

1. Sööda hunti, hunt vaatab ikka metsa poole./1. Как волка ни корми, он все в лес смотрит.

Ootuspärased vastused: 1. Inimene ei muutu. 2. Kodus (kodumaal) on kõige parem olla.

Joonis 2. Küsimustiku vanasõna nr 1 mõistmise tulemus

Selle vanasõna puhul andsid paljud õpilased just teise vastusevariandi ehk et kodus on inimesel (ka loomal) kõige parem olla, vaatamata sellele, mida pakutakse mujal. Siin on märgitud poolikeks vastusteks need, kus õpilane jõudis õige mõtteni, kuid kitsendas vastust vaid hundi näiteni, nt:

«Волк будет смотреть в сторону леса потому что это его родина»³
(Informant 2, naine, 12a., emakeel– vene; KK eesti).

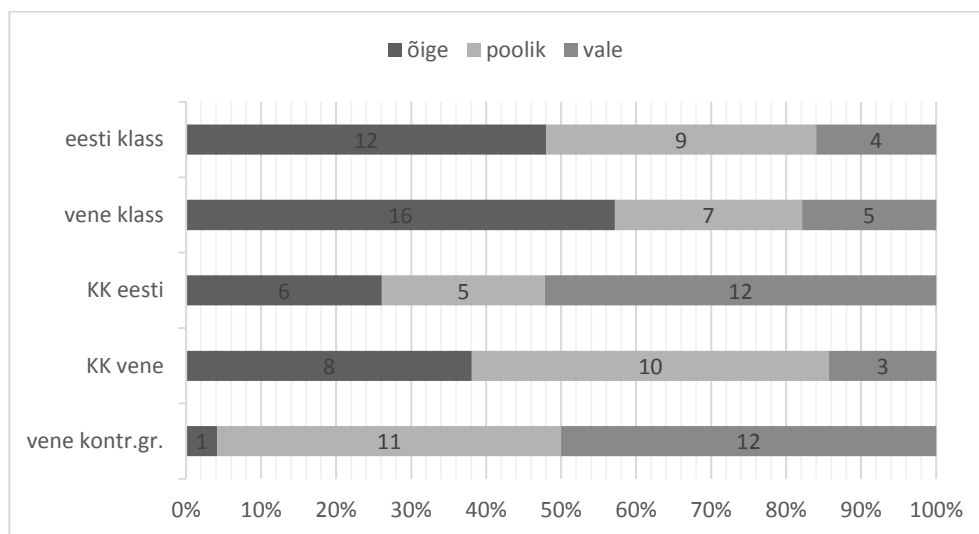
Seda, et inimene ei muutu, kirjutasid enamasti ainult vene klasside lapsed (vene tavaklass ja vene klass eesti küsimustikuga).

Kõige halvemini sai selle vanasõna seletamisega hakkama kümblsruhm eesti küsimustikuga. Paremini said hakkama emakeelsed rühmad ja vene kontrollgrupp, kellel on kõige vähem valesid vastuseid, kuid kõige rohkem poolikuid vastuseid, mis on enamasti vanasõna tõlge.

2. Sile pealt, kare seest./2. С виду гладок, да на зуб несладок.

Ootuspärane vastus: Inimene on välimuselt või inimeste nähes meeldiv ja kena, kuid iseloomult on ta kuri, õel jms. Kahepalgeline inimene.

³ „Hunt vaatab metsa poole, sest see on tema kodumaa“ (autori tõlgitud)

Joonis 3. Küsimustiku vanasõna nr 2 mõistmise tulemus

Selle vanasõna tähenduse seletamisel kirjutasid paljud õpilased, et inimese iseloom on välimusest tähtsam, mis sai poolikuks vastuseks märgitud, kuna vastajad ei konkretiseerinud, et antud juhul on inimese teod halvad ja välimus (või hoiak) hea, mitte vastupidi. Mõned vastajad aga kirjutasid, et inimene ainult paistab rahulik olevat, nt:

„Pealt näha rahulik (inimene), aga tegelikult on väga karm“ (Informant 3, mees, 13a., emakeel– eesti, eesti klass)

Kuna vene variandis on kasutatud maitse metafoori, siis mõned õpilased seletasid seda vanasõna toidu välimuse ja maitse suhtega, nt:

*«Если конфета с виду красивая но внутри не вкусная»*⁴ (Informant 4, naine, 11a., emakeel– vene, KK vene)

Kõik eelnimetatud vastused on märgitud poolikuks.

Kõige paremini seletasid seda vanasõna emakeelse rühma informandid. Suurim arv valesid vastuseid on vene ja keelekümbluse klassides eesti küsimustikuga. Kuigi

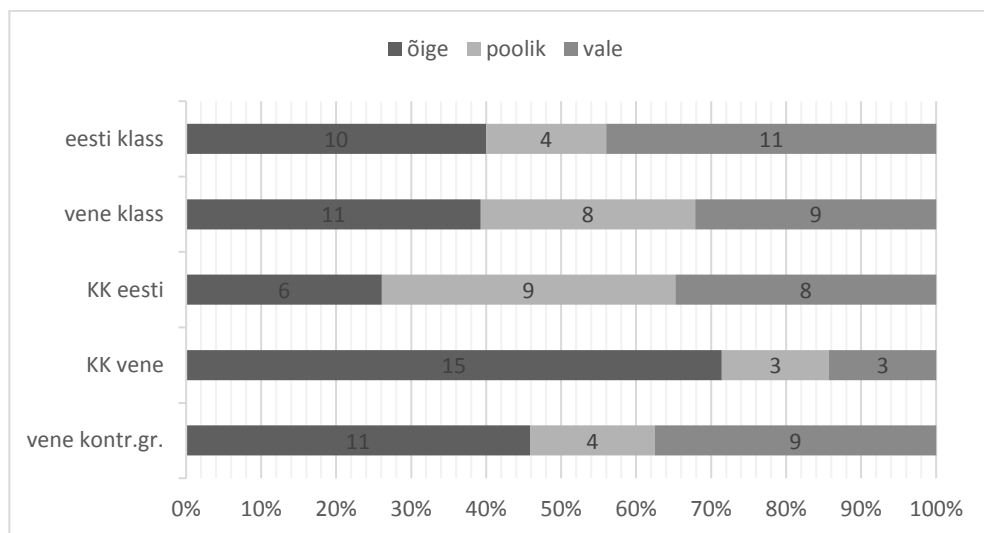
⁴ „Kui komm on pealtnäha ilus, aga seest maitsetu“ (autori tõlgitud)

kümblusklassis on protsentuaalselt mõnevõrra rohkem valevastuseid, on õigete vastuste arv vene klassist märkimisväärselt suurem. Autori arvates oli vene klassi peamiseks probleemiks siin see, et sõna „kare“ jäi lastele arusaamatuks.

Eesti küsimustikuga kümblusklassi ja vene tavaklassi võrreldes on näha, et läbinisti valesid vastuseid on vähe, kuid tavaklassil on rohkem õigeid vastuseid, sest need on konkreetsemad.

3. Коер magab heinte peal– ei söö ise, ei lase ka teistel süüa./3. Как собака на сене лежит: и сама не ест, и другим не даёт.

Ootuspärane vastus: Ihne inimene. Inimene ei kasuta midagi ise ja ei anna ka teistele.

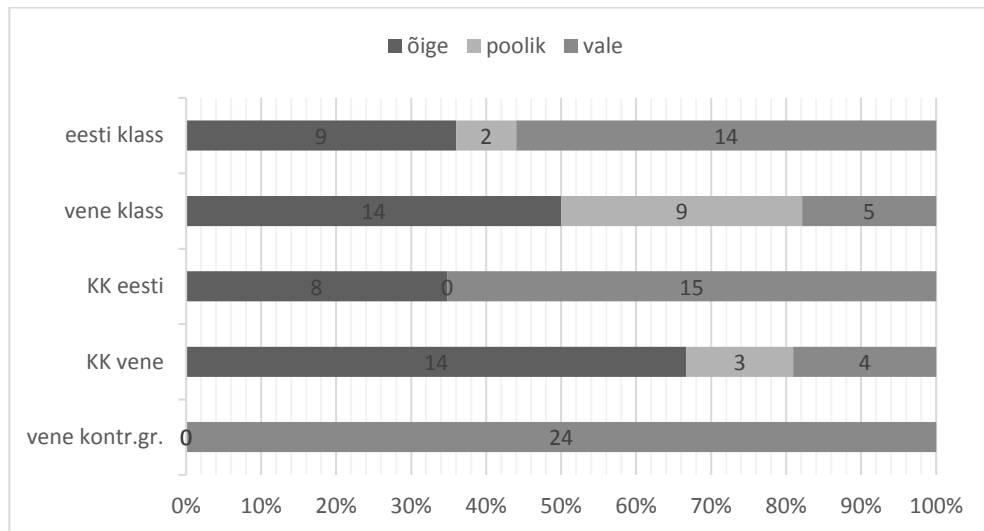

Joonis 4. Küsimustiku vanasõna nr 3 mõistmise tulemus

Ükski õpilane ei kirjutanud, et tegu on ihne (скупой vene variandis) inimesega, pigem kasutati sõna „ahne“ (жадный), mis loeti ka õigeks vastuseks. Emakeelsed rühmad said umbes samapalju õigeid vastuseid (ca. 40%), kuid valede vastuste protsent on ka 30%-45% vahel. Kõige paremini sai selle vanasõna seletamisega hakkama aga keelekümbelse rühm vene küsimustikuga ning kõige halvema skoori sai keelekümbelse rühm eesti küsimustikuga.

4. Ei ole igakord suurt tuld, kus suur suits tõuseb./4. Много дыму, да мало пылу.

Ootuspäraseid vastused: 1. Olukord tundub halvem/keerulisem/hirmutavam kui see tegelikult on. 2. Mingi saavutuse nimel tehakse palju tööd/räägitakse sellest väga palju, kuid tulemus ei ole seda väärt.

Joonis 5. Küsimustiku vanasõna nr 4 mõistmise tulemus

Suurim osa õigesti vastanud kasutas viimast seletusvarianti ning vaid 6 inimest 121-st kirjutasid, et tegu võib olla olukorraga, mis tundub hullem kui see päriselt on. Poolikeks vastusteks loeti näiteks sellised:

«Много драки, а победителей нет»⁵ (Informant 5, mees, 12a., emakeel– vene, vene klass)

Õigeks loeti ka need vastused, kus õpilased kirjutasid, et inimene lubab palju, aga oma lubadusi ei täida jms.

Kõige paremini said seletamisega hakkama vene tava- ja keelekümbusklass vene küsimustikuga. Märkimisväärne on see, et kümbusklassi õpilased said selle ülesandega paremini hakkama kui vene tavaklassi õpilased. Halvem tulemus oli eestikeelse variandi saanud õpilastel. Eesti tava- ja keelekümbusklass said õigeid ja poolikuid vastuseid siiski üle 30%, aga vene tavaklass eesti vanasõnast üldse aru ei saanud ning sellest grupist ei

⁵ „Suur kaklus, aga võitjaid pole“ (autori tõlgitud)

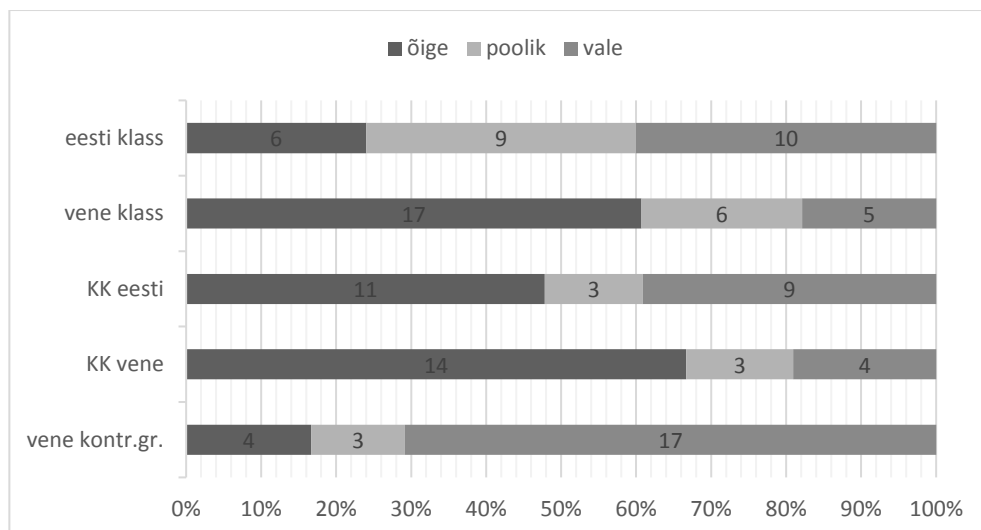
tulnud ühtegi õiget või poolikut vastust. Vene tavaklassi õpilastel oli palju taolisi vastuseid:

«Нет дыма без огня»⁶ (Informant 6, naine, 12a., emakeel– vene, vene kontr.gr.)

Selline vanasõna on küll eesti ja vene keeles olemas, kuid selle tähendus on hoopis teistsugune.

5. Ega töö jänes pole, et eest ära jookseb./5. Работа не волк, в лес не убежит.

Ootuspärased vastused: 1. Töö võib edasi lükata, sest see ei kao kuskile. 2. Töö peab varem või hiljem ära tegema, sest see ei kao kuskile.

Joonis 6. Küsimustiku vanasõna nr 5 mõistmise tulemus

Kuigi mõlemat õiget vastusevarianti oli küsimustiku täitmisel kasutatud, jäi suurem arv õpilasi mõtte juurde, et töö peab varem või hiljem ikka ära tegema. Võimalik, et selle põhjuseks on asjaolu, et lapsed kuulevad vanasõnu enamasti oma vanemate või õpetajate suust, täiskasvanud aga kasutavad vanasõnu pigem selleks, et last õppima või töötama panna, mitte selleks, et laps saaks oma töö edasi lükata.

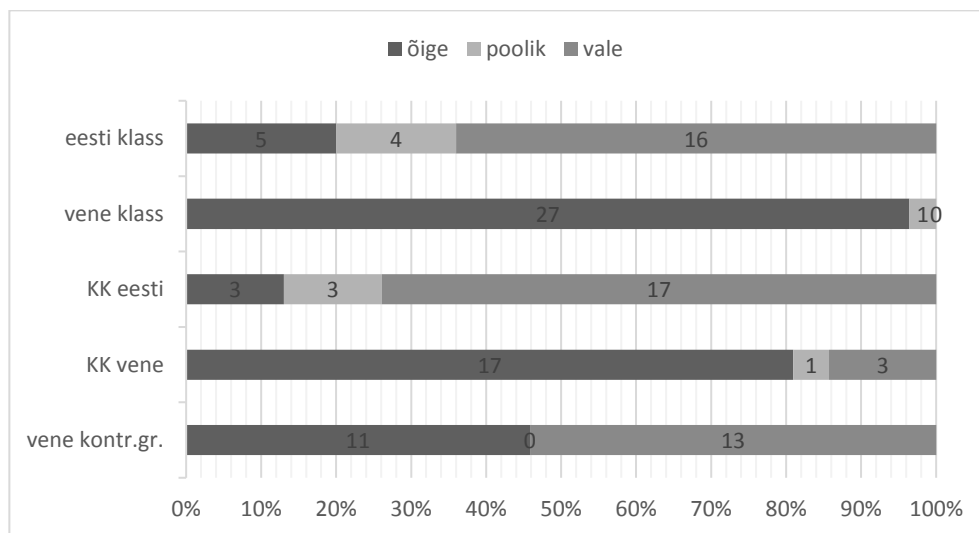
Taaskord said oma ülesandega paremini hakkama vene tava- ja kümblusklass vene küsimustikuga. Vene kontrollgrupp sai aga kõige rohkem valesid vastuseid. Huvitav on

⁶ „Kus suitsu, seal tuld“ (Reitsak 1969:55)

see, et keelekümbelklass sai eesti vanasõna seletamisega hakkama paremini kui eesti tavaklass, kes andis kõige rohkem poolikuid (lõpetamata ja üldisi) vastuseid.

6. Narri meest, aga mitte mehe mütsi./6. По одежке не судят.

Ootuspärane vastus: Tuleb hinnata inimese iseloomu ja tegusid, mitte tema välimust.

Joonis 7. Küsimustiku vanasõna nr 6 mõistmise tulemus

Selle vanasõna puhul tuli välja suur erinevus eesti ja vene vanasõna seletamisel. Eesti variandi seletamisega said hakkama vähesed. Autori arvates on venekeelne vanasõna „lābipaistvam“ kui eestikeelne. Vene variandi puhul on selgelt arusaadav, mis on vanasõna mõte ning õpilane pidi vaid lahti kirjutama, mis on välimusest tähtsam. Kõigi rühmade puhul loeti õigeks ka vastused, kus oli kirjas, et inimest ei tohi välimuse järgi hinnata. Vene kontrollgrupi küsimustikest oli näha, et laps kas jättis selle välja tühjaks või kirjutas õige vastuse, mis olid kõik umbes samal kujul kirjutatud, näiteks:

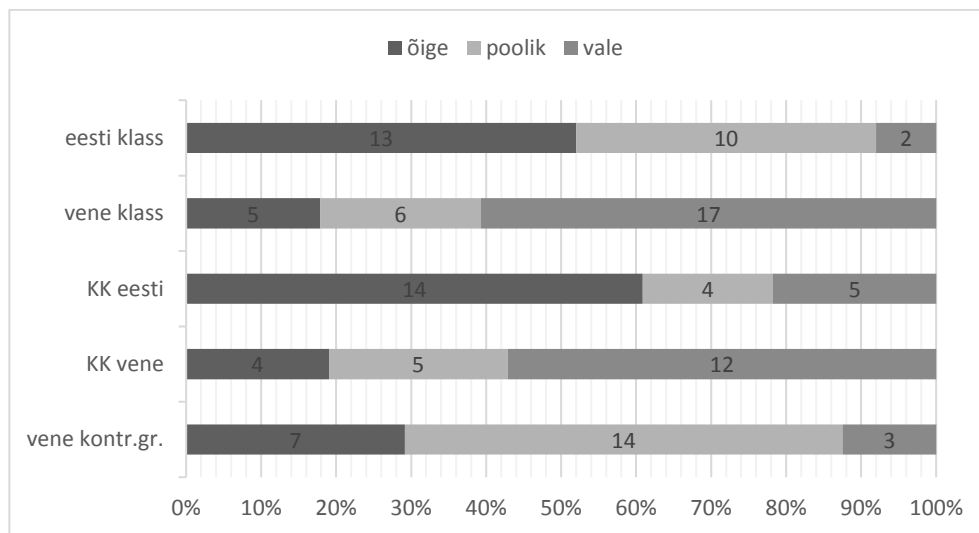
*«Не суди человека по внешности. Не суди книгу по обложке»*⁷ (Informant 7, mees, 13a., emakeel– vene, vene kontr.gr.)

Selle põhjal võib kahtlustada, et paljud lapsed kasutasid kõrvalist abivahendit (internet/õpetaja/klassikaaslane).

⁷ „Ära hinda inimest välimuse järgi. Ära hinda raamatut kaane järgi“ (autori tõlgitud)

7. Tasa sõnad, kaugele jõuad./7. Тихе едешь, дальше будешь.

Ootuspärane vastus: Ettevaatlikult ja tähelepanelikult tegutsedes õnnestub see paremini kui kiirustades.

Joonis 8. Küsimustiku vanasõna nr 7 mõistmise tulemus

Selle vanasõna seletamisega said kõige paremini hakkama need õpilased, kes said eesti küsimustiku. Vene kontrollgrupil on enamus poolikuks loetud vastuseid, kuna paljud tõlkisid vanasõna vene keelde. Selle asjaolu ja autori kogemuse põhjal saab oletada, et seda vanasõna on lapsed kindlasti kuulnud, kuid küsitluse tulemustest näeme, et vähesed vene keelt kõnelevad lapsed saavad vanasõnast tegelikult aru. Valede vastuste hulgas oli palju sellist tüüpi vastuseid:

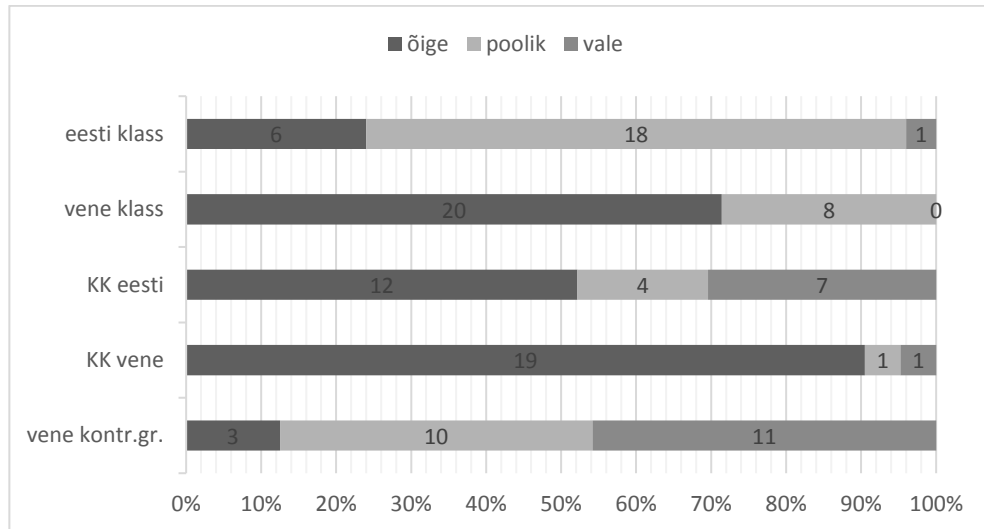
«Чем меньше говоришь тем больше сделаешь»⁸ (Informant 8, naine, 13a., emakeel– vene, eesti, vene klass)

Ka eesti klassi tööde hulgas oli üks samalaadne vastus, aga vastaja oli märkinud oma kodukeeleks vene keele. Kuigi nii eesti kui ka vene keeles võivad tähendada sõnad „tasa“ ja «тихо» protsessi kiirust (aeglaselt) ja heli tugevust (vaikselt), eksisid selle seletamisel vaid vene emakeelega lapsed.

⁸ „Mida vähem räägid, seda rohkem jõuad valmis teha“ (autori tõlgitud)

8. Kuidas töö, nõnda palk./8. Какие труды, такие и плоды.

Ootuspärane vastus: Inimene saab vastutasuks niipalju kui ta on selle nimel pingutanud.

Joonis 9. Küsimustiku vanasõna nr 8 mõistmise tulemus

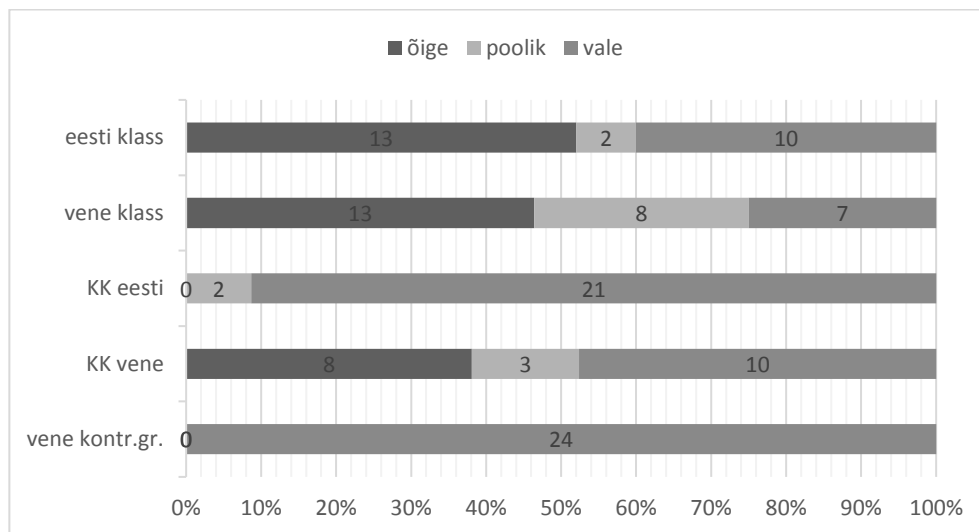
Vähesed õpilased ei saanud selle vanasõna seletamisega hakkama (kõige rohkem valesid vastuseid oli vene kontrollgrupil, kus võib-olla ei saadud aru sõnast „nõnda“. Siiski valede vastuste arv on alla 50%). Kõige rohkem poolikuid vastuseid andsid eesti tavaklassi õpilased, kes jäidki vaid töö-palga suhte juurde, näiteks:

„Kui hästi töötad, saad head palka“ (Informant 9, naine, 12a., emakeel– eesti, eesti klass)

Paljud õigesti vastanud lapsed kasutasid koolitööde ja hinnete näidet, sest ilmselgelt on laste suurim töö selles vanuses just õppimine ja peamine palk või tunnustus on hea hinne.

9. Lase sant sauna, sant tahab lavale ja viimaks vihta ka./9. Пустили погреться, а он уж и за стол садится.

Ootuspärane vastus: Inimene ei ole kunagi rahul sellega, mis tal on/talle antakse./ Häbematu inimene.

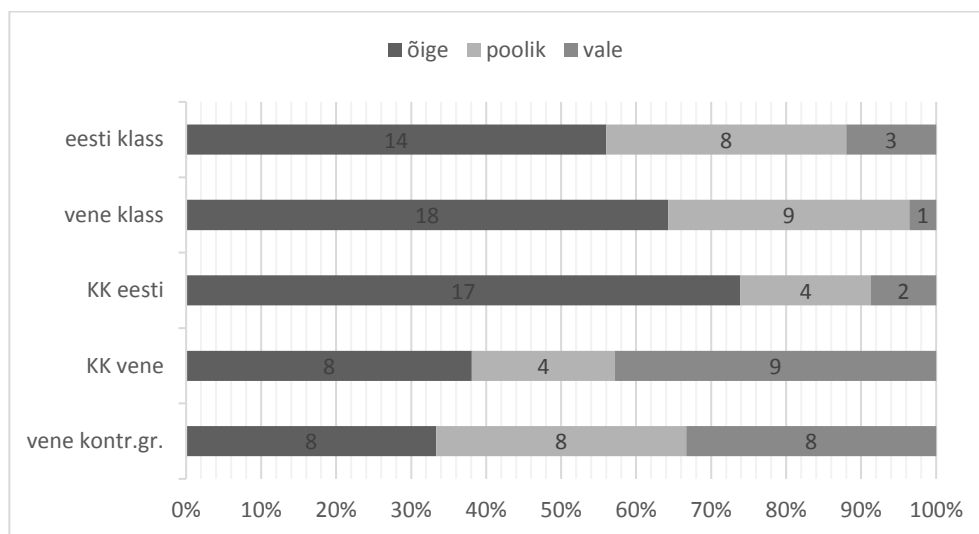
Joonis 10. Küsimustiku vanasõna nr 9 mõistmise tulemus

Jooniselt 10 on väga hästi näha, et selle vanasõna eestikeelse variandi puhul on tegemist keeruka sõnastusega, mis tekitas laste jaoks suure probleemi. Vaid kaks last keelekümbelusklassist andsid pooliku vastuse sellele eestikeelsele vanasõnale ning vene kontrollgrupp ei saanud üldse ülesandega hakkama – ükski vastaja ei täitnud välja selle vanasõna all. See tähendab, et lapsed ei saanud kirjutatust üldse aru. Arvatavasti oli selles vanasõnas palju tundmatuid sõnu nagu „sant“, „lava“, „viimaks“, „viht“. Oma emakeelset vanasõna mõistsid lapsed suhteliselt hästi (valed vastused alla 50%).

Vähesed lapsed vormistasid oma vastuse nii, et selles sisaldasid sõnad „ahne“, „ebaviisakas“, „hübematu“ jne. Selle asemel kasutasid paljud nii eesti kui ka vene emakeelega lapsed väljendit „tahab veel ja veel“.

10. Hea sõber on kallim kui tuhat rubla./10. Не имей сто рублей, а имей сто друзей.

Ootuspärane vastus: Sõbrad on väärtuslikumad kui materiaalne varandus. Sõpradega tunneb inimene end õnnelikuna, rahaga aga mitte alati.

Joonis 11. Küsimustiku vanasõna nr 10 mõistmise tulemus

Käesolev vanasõna oli kindlasti kõigile lastele tuttav, kuid mitte kõik ei osanud oma mõtteid korrektselt kirja panna. Poolikeks vastusteks loeti muuhulgas ka sellised:

„Sõpru ei saa osta“ (Informant 10, naine, 13a., emakeel– eesti, eesti klass)

Vene küsimustiku saanud keelekümblusklass sai kõige rohkem valeks loetud vastuseid, kuna paljud neist olid sellise sisuga:

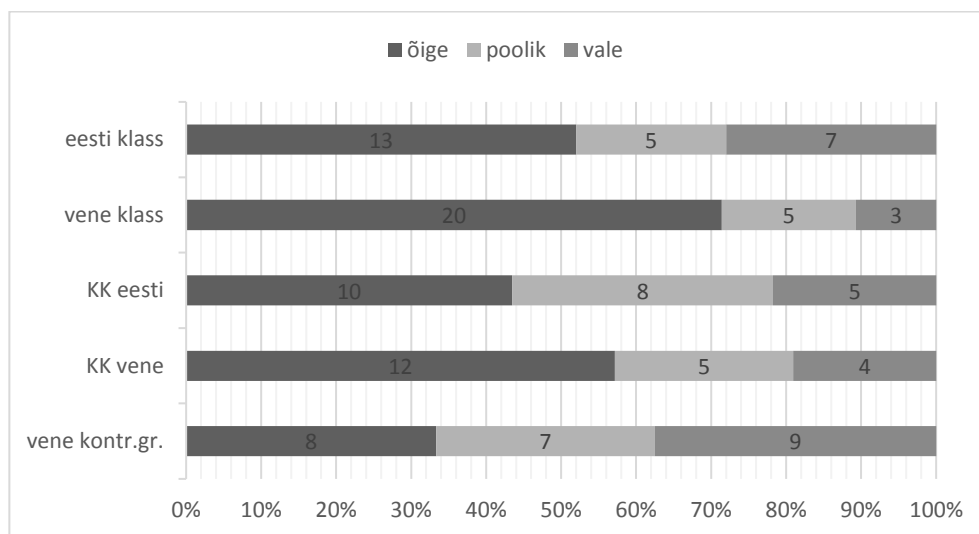
«Каждый даст по 2 рубля, 200 будет у меня»⁹ (Informant 11, mees, 13a., emakeel– vene, KK vene)

Vene kontrollgrupis jagunesid tulemused võrdselt õigeaks, poolikuks (mis oli suures osas vene keelde tõlkimine) ja valeks (väljad olid jäetud tühjaks).

11. Lamba nägu, hundi tegu./11. Молодец красив, да на душу крив.

Ootuspärane vastus: Välimuselt ilus, kuid iseloomult halb inimene.

⁹ „Igaüks annab 2 rubla, saan kokku 200“ (autori tõlgitud)

Joonis 12. Küsimustiku vanasõna nr 11 mõistmise tulemus

Oma emakeeles kirjutatud vanasõnast said lapsed enamasti hästi aru. Õigeks loeti kõik vastused, mis olid kirjutatud „positiivne välimus, negatiivne iseloom“ mudeli järgi. Ehk kui vastuses oli kirjas, et inimene on ilus, aga halb/kuri/rumal/õel jne, loeti vastus õigeks. Kui aga laps kirjutas sellise vastuse:

«Не суди по внешности, она не главное»¹⁰ (Informant 12, mees, 13a., emakeel-vene, vene klass),

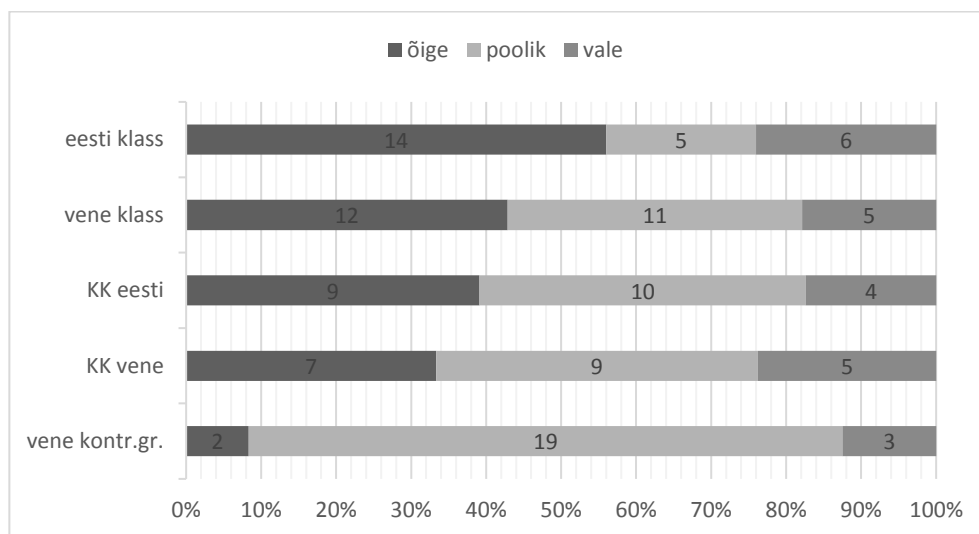
siis loeti selline vastus poolikuks, kuna ei ole selgelt kirjutatud, milline võib täpselt olla selle inimese välimus ja iseloom.

Eesti küsimustiku saanud keelekümblus- ja vene klass said selle vanasõna seletamisega halvemini hakkama. Võimalik, et mõne lapse jaoks olid takistuseks võõrad sõnad nagu „lammas“ ja „tegu“. Siiski läbinisti valesid vastuseid oli kõigis rühmades alla 40%.

12. Putu lind, ilus laul./12. Криво дерево, да яблоки сладки.

Ootuspärane vastus: Välimuselt kole, kuid iseloomult hea inimene.

¹⁰ „Ära hinda välimuse järgi, see pole kõige olulisem“ (autori tõlgitud)

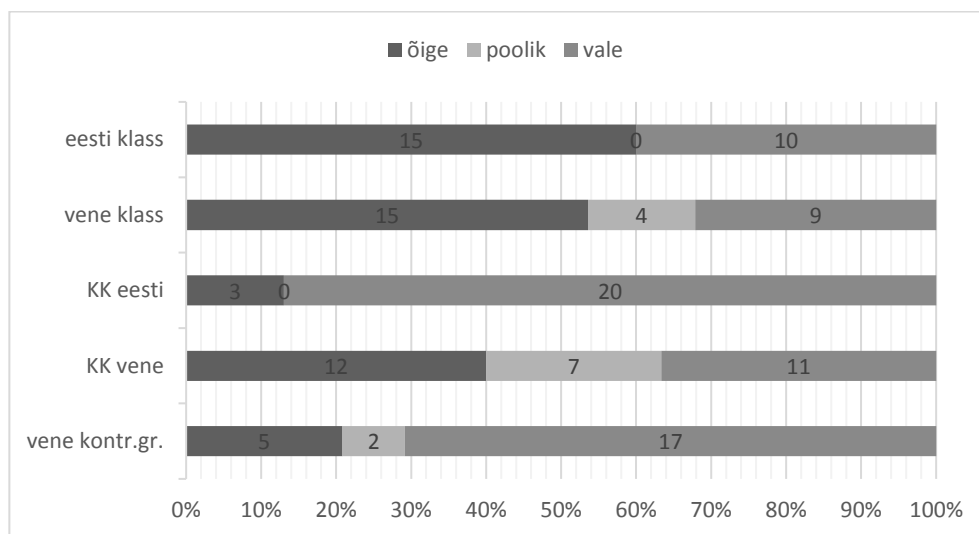

Joonis 13. Küsimustiku vanasõna nr 12 mõistmise tulemus

Selle vanasõna tähendus on eelmise vanasõna tähenduse vastand ning ka siin loeti õigeteks vastusteks neid, mis kirjeldasid konkreetsemalt, milline on inimese välimus ja milline on tema iseloom. Kuigi need vanasõnad on sarnased ja küsimustikus seisavad kõrvuti, võiks õpilane seda sarnasust märgata ning siis oleks õige vastuse leidmine lihtsam. Jooniseid 12 ja 13 võrreldes on näha, et viimase puhul on valede vastuste protsent tunduvalt väiksem (10% ja 30% vahel). Ka selle vanasõna puhul loeti poolikeks vastusteks need, kus oli kirjas vaid see, et inimese iseloom on välimusest tähtsam.

13. Pada sõimab katelt, ühed mustad mõlemad./13. Горшок над котлом смеется, а оба черны.

Ootuspärased vastused: 1. Inimene sõimab või kiusab teist mingi teo või iseloomujoone pärast, kuigi need käivad ka tema enda kohta. Inimene süüdistab kedagi milleski, milles ta ise ka süüdi on. 2. Kes sõimab/narrib teist inimest, näeb ise ka samasugune välja.

Joonis 14. Küsimustiku vanasõna nr 13 mõistmise tulemus

Joonisel 14 on näha, et tegemist on taaskord keeleliselt keeruka vanasõnaga, mille mõistmine osutus eesti küsimustiku saanud vene emakeelega lastele (keelekümbelusklass ja vene kontrollgrupp) raskeks. Ilmselt oli ka selles vanasõnas kasutatud lastele tundmatuid sõnu nagu „pada“, „sõimama“, „katel“, „ühed ... mõlemad“. Eesti ja vene klassid ning keelekümbelusklass vene küsimustikuga said emakeelse vanasõna seletamisega hakkama suhteliselt hästi (valede vastuste arv 30% ja 40% vahel). Õigeks loetud vastuste hulgas oli rohkem esimese eelpool esitatud seletuse variante.

Koondtulemused

Ülaltoodud tulemustest on näha, et iga vanasõna mõistmisel varieerus õigete ja valede vastuste protsent iga grupi juures märgatavalt. Allpool on esitatud tabel, kus on välja toodud kõikide vanasõnade seletamise vastuste jagunemine klasside kaupa protsentides. Selle tabeli põhjal saab väita, et bakalaureusetöö sissejuhatuses püstitatud hüpotees peab paika ning keelekümbelusklasside õpilaste tulemus on eesti ja vene klasside õpilaste tulemusega võrreldes mõnevõrra madalam, kuid kõrgem kui vene kontrollgrupi tulemus eesti vanasõnade seletamisel.

Tabel 1. Küsimustiku vastuste jagunemine %-des.

Klass/vastus	Õige	Poolik	Vale
Eesti klass	40%	28%	32%

Vene klass	53%	26%	21%
KK eesti	31%	22%	47%
KK vene	46%	26%	28%
Vene kontr.gr.	22%	29%	49%

2.4. Uurimuse kitsaskohad

Uurimuse puuduseks võib pidada informantide vähesust ja valimi ühetaolisust. Kindlasti ei saa väita, et käesolevad andmed käivad terve Eesti kohta, sest iga rühm koosneb ühest klassist. Kuigi igas klassis on üle kahekümne õpilase, õpivad nad kõik ühes keskkonnas, samade õpetajatega, mis võib tulemusi kallutada. Ka asukoht võiks esineda segava muutujana, sest küsitlus viidi läbi vaid Tallinna koolide seas.

Kõiki küsitlusi viis läbi klassi õpetaja, mille tõttu ei olnud töö autoril võimalik kontrollida, mis olukorras lapsed küsimustikku täitsid (kas oli vaikne, kas kirjutati maha, kas õpetaja või kaasõppijad aitasid kaasa jne). Siiski loodab autor õpetajate professionaalsusele ja mõistvale suhtumisele.

KOKKUVÕTE

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida, mil määral tunnevad Eesti keelekümblusklassi õpilased eesti ja vene vanasõnu võrreldes eesti ja vene tavaklassidega. Hüpoteesi järgi pidid keelekümbluse õpilaste tulemused olema madalamad kui eesti ja vene tavaklassi õpilastel, kuid kõrgemad kui vene tavaklassi eesti vanasõnade mõistmise tulemus. Kuigi iga vanasõna juures olid tulemused erinevad, koondtulemusi vaadates (Tabel 1), pidas hüpotees paika.

Esimeses töö peatükis on lahti seletatud keelekümbluse ja vanasõna mõisted ning välja toodud, et üheks lahutamatuks keeleõppe osaks on sihtkeele kultuuriga tutvumine. Vanasõnad on ühtviisi nii kultuuripärandi osa kui ka piltlik keeleline väljend, mille mõistmiseks ei tule mitte ainult tunda sõnavara, vaid ka omada head keeletaju. Keeletaju kujunemine on aga üks eesmärke keele õppimisel. Keelekümblusprogramm on Eestis kasutusel juba aastaid ning muutub järjest populaarsemaks. See on programm, mille käigus õpivad lapsed võõrkeelt läbi keele ja aine lõimimise. Koolitee käigus õpivad lapsed nii eesti kui ka vene keeles ning eesti- ja venekeelsete ainete maht muutub olenevalt programmist ja klassist.

Teises peatükis on esitatud uurimuse olemus ja selle tulemused. Uurimuses osales 121 õpilast (11-13a.) viiest erinevast klassist. Informandid pidid küsimustiku täitmisel seletama 13 eesti või vene vanasõna. Tulemuste analüüs on tehtud vanasõnade kaupa ning lõpus esitatud ka koondtabelina, kus on näha õigete, poolikute ja valede vastuste protsent klasside kaupa. Keelekümblusklassi lapsed andsid vähem õigeid vastuseid (46%) vene küsimustiku täitmisel (võrreldes vene tavaklassiga (53% õigeid vastuseid)) ning vähem (31% õigeid vastuseid) ka eesti küsimustiku täitmisel (võrreldes eesti tavaklassiga (40% õigeid vastuseid)), kuid õigete vastuste arv eesti küsimustiku täitmisel oli suurem (31%) kui vene kontrollgrupi tulemus (22% õigeid vastuseid).

Käesolev uurimus võib osutada heaks algmaterjaliks selle teema põhjalikumaks läbitöötamiseks ja uurimiseks.

LÜHENDID

eesti (tava)klass – eesti küsimustiku saanud klass, kus on õppekeeleks eesti keel (v.a võõrkeeletunnid)

vene (tava)klass – vene küsimustiku saanud klass, kus on õppekeeleks vene keel (v.a võõrkeeletunnid)

KK eesti – eesti küsimustiku saanud keelekümblusklass

KK vene – vene küsimustiku saanud keelekümblusklass

Vene kontrollgrupp – eesti küsimustiku saanud vene tavaklass

KASUTATUD KIRJANDUS

EKSS = Eesti keele seletav sõnaraamat 2009. Toim. Margit Langemets, Mai Tiits, Tiia Valdre, Leidi Veskis, Ülle Viks, Piret Voll. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

Folklore = Eesti Rahvaluule andmebaas; <http://www.folklore.ee/ebaas/>. Vaadatud 04.04.2017

Hussar jt= Hussar, A., A. Krikmann, I. Sarv 1984. Vanasõnaraamat. Tallinn: Eesti Raamat.

Innove KKP = Innove Keelekümblusprogramm; <http://kke.innove.ee/keelekumblusest>. Vaadatud 10.05.2017

Krikmann, Arvo 2017. Laustud sõna lagub. Valik eesti vanasõnu. – „Loomingu“ Raamatukogu 1–2, 36–38.

Mangus, Inga, Merge Simmul 2010. Tere jälle! Eesti keele õpik A1–A2. Tallinn: Puškini Instituut.

Mehisto jt = Peeter Mehisto, David Marsh, María Jesús Frigols Martín, koostöös Kai Võlli ja Hiie Asseriga 2010. Lõimitud aine- ja keeleõpe. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

Passov = Пассов, Е. 2000. Программа-концепция коммуникативного иноязычного образования. «Развитие индивидуальности в диалоге культур». М.: Просвещение

PGS = Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus; <https://www.riigiteataja.ee/akt/116062016008>. Vaadatud 02.05.2017

PRÕK = Põhikooli riiklik õppekava; <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020?leiaKehtiv>. Vaadatud 29.03.2017

PRÕK lisa1 = Innove õppekavad; Eesti keel III kooliaste, „Põhikooli riiklik õppekava“ lisa 1; <http://oppekava.innove.ee/eesti-keel-iii-kooliaste/>. Vaadatud 02.04.2017

Reitsak, Agnia 1969. Valimik vene vanasõnu eesti vastetega. Tallinn: Valgus.

Ruutmets, Kristel, Evi Saluveer 2010. Võõrkeel. Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes. Toimetanud Eve Kikas. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium: 262–296.

Tomalin, Barry, Susan Stempleski 1993. Cultural Awareness. Oxford: Oxford University Press.

Понимание эстонских и русских пословиц среди учеников раннего языкового погружения II школьного звена. Резюме

С каждым годом наше общество становится все более мультикультурным и повышается потребность в изучении и знании нескольких языков, кроме родного. Для более эффективного изучения второго языка разработана программа языкового погружения, которая используется в Эстонии уже много лет. Любой язык – это неотъемлемая часть культуры. В данной работе как часть культурного наследия рассматриваются русские и эстонские пословицы. Пословицы также, в основном, являются метафорами, образными выражениями, для понимания которых нужно иметь не только хороший словарный запас, но и языковое чутьё.

Целью данной бакалаврской работы было исследовать, насколько хорошо понимают эстонские и русские пословицы ученики 6-го класса погружения в сравнении с обычными эстонским и русскими классами¹¹. Ввиду того, что дети в классах погружения учатся на двух языках, была выдвинута гипотеза, что результаты опроса у учеников класса погружения будут хуже, чем у учеников эстонского и русского обычных классов (опросники на родном языке), но лучше, чем у учеников русской контрольной группы (обычный русский класс с эстонским опросником).

В первой главе объясняется, что важно преподавать второй или иностранный язык вместе с культурным фоном, описывается значение понятия «пословица». Также в первой главе данной работы можно ознакомиться с программой языкового погружения.

Во второй главе данной бакалаврской работы приведены результаты исследования. В исследовании принял участие 121 школьник (пять классов) из разных школ города Таллина. Каждый ученик должен был заполнить опросник с 13-ю русскими или эстонскими пословицами (в зависимости от класса). Было

¹¹ Классы, в которых языком обучения является только эстонский или русский (за исключением уроков иностранного языка)

выявлено, что выдвинутая гипотеза подтвердилась, хотя в случае каждой отдельной пословицы результаты разнились. Класс погружения с эстонским опросником дал всего 31% правильных ответов, эстонский класс дал 40% правильных ответов, русский класс с эстонской анкетой дал всего 22% правильных ответов. Класс погружения с русским опросником дал 46% правильных ответов и русский класс дал 53% правильных ответов. Исходя из этих данных можно сказать, что класс погружения справился с заданием лучше русского класса с эстонскими пословицами, но хуже, чем классы, которые объясняли пословицы на своем родном языке.

Данное исследование может послужить полезным материалом для более глубокого изучения этой темы.

LISAD

Lisa 1. Küsimustik eesti vanasõnadega

1. Sugu: M N

2. Vanus:

3. Mis keeles sa suhtled sugulastega?

- Eesti keeles
- Vene keeles
- Muu.....

4. Seleta, mida tähendab vanasõna või kirjelda situatsiooni, kus saaks seda vanasõna kasutada.

1. Sööda hunti, hunt vaatab ikka metsa poole.

.....
.....
.....
.....

2. Sile pealt, kare seest.

.....
.....
.....
.....

3. Koer magab heinte peal– ei söö ise, ei lase ka teistel süüa.

.....
.....
.....
.....

4. Ei ole igakord suurt tuld, kus suur suits tõuseb.

.....
.....
.....
.....

5. Ega töö jänes pole, et eest ära jookseb.

.....
.....
.....
.....

6. Narri meest, aga mitte mehe mütsi.

.....
.....
.....
.....

7. Tasa sõuad, kaugele jõuad.

.....
.....
.....
.....

8. Kuidas töö, nõnda palk.

.....
.....
.....
.....

9. Lase sant sauna, sant tahab lavale ja viimaks vihta ka.

.....
.....
.....
.....

10. Hea sõber on kallim kui tuhat rubla.

.....
.....
.....
.....

11. Lamba nägu, hundi tegu.

.....
.....
.....
.....

12. Ilutu lind, ilus laul.

.....
.....
.....
.....

13. Pada sõimab katelt, ühed mustad mõlemad.

.....
.....
.....
.....

Lisa 2. Küsimustik vene vanasõnadega

1. Пол: М Ж

2. Возраст:

3. На каком языке ты общаешься с родственниками?

- На русском
- На эстонском
- Другое.....

4. Объясни, что значит пословица или опиши ситуацию, в которой можно её использовать.

1. Как волка ни корми, он все в лес смотрит.

.....
.....
.....
.....

2. С виду гладок, да на зуб несладок.

.....
.....
.....
.....

3. Как собака на сене лежит: и сама не ест, и другим не даёт.

.....
.....

.....
.....

4. Много дыму, да мало пылу.

.....
.....
.....
.....

5. Работа не волк, в лес не убежит.

.....
.....
.....
.....

6. По одежке не судят.

.....
.....
.....
.....

7. Тише едешь, дальше будешь.

.....
.....
.....
.....

8. Какие труды, такие и плоды.

.....
.....
.....
.....

9. Пустили погреться, а он уж и за стол садится.

.....
.....
.....
.....

10. Не имей сто рублей, а имей сто друзей.

.....
.....
.....
.....

11. Молодец красив, да на душу крив.

.....
.....
.....
.....

12. Криво дерево, да яблоки сладки.

.....
.....
.....
.....

13. Горшок над котлом смеется, а оба черны.

.....
.....
.....
.....

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Jekaterina Petuhhova (sünnikuupäev: 13.05.1994)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose "Eesti ja vene vanasõnade mõistmine II kooliastme varase keelekümluse õpilastel", mille juhendaja on Ingrid Rummo,
 - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 29.05.2017